VEROHALLINTO
Esikunta- ja oikeusyksikkö
Lauri Luukkonen

7.11.2023

Valtiovarainvaliokunnan verojaostolle

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta neuvoston direktiiviksi pienten ja keskisuurten yritysten kotipaikkaan perustuvasta verotusjärjestelmästä
U 65/2023 vp

Ehdotettu veromalli monimutkaistaa verotusta ja lisää hallinnosta työtä

Lausuntona verojaostossa käsiteltävänä olevaan u-kirjelmään ehdotuksesta neuvoston direktiiviksi pienten ja keskisuurten yritysten kotipaikkaan perustuvasta verotusjärjestelmästä (HOT-direktiiviehdotus), esitän Verohallinnon puolesta kunnioittaen seuraavaa.

Ehdotus edellyttäisi suuria muutoksia Verohallinnon järjestelmiin ja menettelyihin sekä kotimaisen verosääntelyn laajaa sopeuttamista direktiiviehdotuksen mukaiseen menettelyyn. Ehdotuksen tarkoitus on hyvä, mutta Verohallinto katsoo, ettei ehdotus yksinkertaista pk-yritysten verotusta, eikä ehdotuksen tavoite vähentää hallinnollista taakkaa toteudu.

Verohallinto korostaa, että direktiiviehdotuksen antamisen ajankohta on vaikea tilanteessa, jossa käynnissä on yritysverotuksen laajoja uudistamishankkeita, jotka sitovat jo resursseja Verohallinnossa.

Ehdotuksen tavoitteista

Direktiiviehdotuksessa ehdotetaan luotavaksi vapaaehtoinen yksinkertaistettu mekanismi verotettavan tuloksen laskentaan EU:n alueella verotuksellisesti asuville ja sisämarkkinoilla kiinteiden toimipaikkojen kautta toimiville pk-yrityksille. Ehdotuksen tavoitteena on helpottaa pk-yritysten rajat ylittävää toimintaa ja pienentää hallinnollista taakkaa.

Ehdotetun menettelyn esitetään vähentävän merkittävästi pk-sektorin itsenäisten yritysten veroraportointiin liittyvää hallinnollista taakkaa. Ehdotus vaikuttaa lähtevän oletuksesta, että jatkossa toimijat soveltaisivat vain pääliikkeen kotivaltion mukaista verotusta. Verohallinto huomauttaa, että todennäköistä on, että rationaalinen toimija laskee jatkossa veroseuraamukset sekä kiinteän toimipaikan kansallisten verosääntöjen mukaisesti että pääliikeveromallin mukaisesti. Lisääntyvät vaihtoehdot verotuksen lopputuloksen osalta eivät yksinkertaista sääntelyn piirissä olevien yritysten verotusta, kun jatkossa verotuksen kannalta joudutaan tarkastelemaan kahden eri verojärjestelmän soveltumista ja tekemään valinta näiden välillä.

Ehdotus myös pyrkii siihen, että verovelvollinen asioisi jatkossa vain kotivaltionsa veroviranomaisten kanssa, mutta Verohallinto huomauttaa, että tuloverovelvoitteet ovat vain osa rajat ylittävässä toiminnassa vaadittavaa asiointia viranomaisten kanssa. Esimerkiksi muut verolajit ja näiden raportointi sekä työnantajavelvoitteet hoidettava kiinteän toimi-

paikan sijaintivaltioon jatkossakin. Myös tuloverotuksen osalta on mahdollista, että yrityksellä olisi edelleen tarvetta asioida myös kiinteän toimipaikan sijaintivaltion veroviranomaisen kanssa.

Huomioita uuden verojärjestelmän toteutuksesta ja toiminnasta

U-kirjelmän mukaan valtioneuvosto pitää tärkeänä, ettei sääntely aiheuta kohtuutonta hallinnollista rasitusta verovelvollisille tai Verohallinnolle. Verohallinto pitää tätä erittäin tärkeänä. Verohallinto myös huomauttaa, että Suomessa ehdotuksen piirissä olisi hyvin rajallinen joukko verovelvollisia, mutta sääntely näyttää edellyttävän erittäin monimutkaisen päällekkäisen verojärjestelmän rakentamista ja soveltamista. Vaarana on, että järjestelmästä tulisi erittäin monimutkainen erityisesti teknisesti ja ylläpidon kannalta ja järjestelmä muodostuisi helposti huomattavan kalliiksi verrattuna siitä saataviin hyötyihin. Kuten u-kirjelmässä tuodaan esiin, järjestelmän voidaan pikemminkin odottaa myös vähentävän verotuottoja.

Verohallinto yhtyy valtioneuvoston kantaan siitä, että jatkovalmistelussa tulisi tarkastella erityisesti ehdotetun verotusjärjestelmän yhteensovittamista ja yhteensopivuutta muiden jäsenvaltioiden yritysveromallien kanssa sekä sitä, että järjestelmän väärinkäytösten ehkäiseminen huomioitaisiin riittävän tehokkaasti. Verohallinto huomauttaa, että potentiaalisia ongelmia tulisi erityisesti Viron veromallin osalta järjestelmien yhteensovittamisessa. Jos Suomessa sijaitsevan kiinteän toimipaikan verotus perustuisi jatkossa Viron verosääntöihin, lykkäytyisikö verotus Suomessa, kunnes yritys jakaa voittoa? Tämä tarkoittaisi sitä, että virolaisen yrityksen kiinteän toimipaikan verotusta voitaisiin lykätä helposti. Verohallinto näkee tällaisen mahdollisuuden erittäin ongelmalliseksi.

Ehdotetun sääntelyn menettelyihin liittyy paljon ratkottavia asioita. Sääntelyn yhteensovittaminen kotimaisen verotuksen kanssa tulee Verohallinnon käsityksen mukaan johtamaan myös muutostarpeisiin kansallisen tuloverosääntelyn osalta ja monimutkaisiin tilanteisiin esimerkiksi sen osalta, kuinka siirtymät eri verojärjestelmien välillä vaikuttaisivat esimerkiksi tappiontasausten, jaksotusasioiden ja poistojen osalta. Sääntelyehdotus voi johtaa laajoihin muutostarpeisiin myös muuhun verotusta koskevaan lainsäädäntöön.

Verohallinto myös korostaa, että käytännössä direktiiviehdotus tarkoittaisi kiinteän toimipaikan sijaintivaltion verotusvaltaan kuuluvien yhtiöiden valvonnan siirtämistä asuinvaltiolle silloin, kun yhtiö on valinnut direktiivin mukaisen menettelyn. Verohallinto huomauttaa, että kiinteän toimipaikan sijaintivaltion veroviranomaisen voi olla hankalaa varmistua siitä, että kiinteän toimipaikan tulon allokointi ja oikeellisuus tutkitaan siinä laajuudessa asuinvaltiossa kuin kiinteän toimipaikan sijaintivaltio oman valtionsa verotuksen kannalta katsoo tarpeelliseksi.

Lauri Luukkonen
Johtava asiantuntija